

การศึกษามโนภาพแห่งตนแบบข้ามวัฒนธรรม ของเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ

ชวลี ดวงแก้ว

การวิจัยเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนแบบข้ามวัฒนธรรมระหว่างเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ เป็นการศึกษาพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นทั้งสองวัฒนธรรม ผลการวิจัยพบว่าด้านความสามารถทางด้านร่างกาย ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม เพศมีผลต่อมโนภาพแห่งตน ด้านบุคลิกลักษณะทางด้านร่างกาย ด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านการอ่าน ด้านการร่วมในกิจกรรมโรงเรียน พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเพศ แต่ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองจะมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเพศ ส่วนความสนใจด้านคณิตศาสตร์พบว่ามีแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและเพศ

การศึกษามโนภาพแห่งตนแบบข้ามวัฒนธรรมเพื่อทราบพฤติกรรมของเด็กวัยเดียวกัน แต่อาศัยอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกัน เช่น ด้านขนบธรรมเนียม ประเพณีการอบรมเลี้ยงดูและการหล่อหลอมของสังคม จะทำให้เด็กทั้งสองวัฒนธรรมมีพฤติกรรมที่ต่างกัันหรือไม่ การศึกษาลักษณะประจำชาติของประเทศต่างๆ ได้เริ่มขึ้นในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ปี ค.ศ.1920 ผู้ที่ทำการริเริ่ม คือ ฟรานซ์ โบแอส (Franz Boas) ที่ได้รับสมญานามว่า “บิดาแห่งวิชามานุษยวิทยา” จากการศึกษาคนคว่ำของนักจิตวิทยา พบว่าบุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนดีจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคลิกภาพเป็นผลสืบเนื่องมาจากการหล่อหลอมของ

กระบวนการขัดเกลาทางสังคม(Socialization) ซึ่งมนุษย์จะได้รับตั้งแต่เกิด หากการขัดเกลาเป็นรูปแบบที่ไม่ได้รับการเอาใจใส่ ไม่ได้ความรักและความอบอุ่น บุคลิกภาพของเด็กจะถูกหล่อหลอมขึ้นมาเป็นลักษณะที่ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ไม่ไว้วางใจใครปฏิเสธสังคม สับสนในบทบาทหน้าที่ของตน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ การประเมินค่าของตนเองจะต้องระวังไม่ให้สูงหรือต่ำเกินไป ควรจะให้อยู่ในระดับที่ก่อให้เกิดความรู้สึก ภูมิใจในตนเอง บุคคลที่มีมโนภาพแห่งตนดีจะสามารถปรับตัวได้ดี มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง มีความสัมพันธ์ในกลุ่มดี และมีบทบาทเป็นผู้นำอีกด้วย จากลักษณะต่างๆ ดัง

ที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษามโนภาพแห่งตนเองของเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ และเข้าใจ พฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นทั้งสองวัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น เพราะในยุคโลกาภิวัตน์การติดต่อสื่อสารกับต่างประเทศเป็นไปได้สะดวกและโรงเรียนในประเทศไทยเปิดสอนแบบนานาชาติมากขึ้น ทำให้ผู้สอนเข้าใจพฤติกรรมของนักเรียนที่มาจากต่างประเทศที่มีวัฒนธรรมแตกต่างจากประเทศไทยมากยิ่งขึ้น และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยแบบข้ามวัฒนธรรมในตัวแปรอื่น ๆ อีกต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษามโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ
2. เพื่อเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนด้านต่าง ๆ ระหว่างเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ ทั้งเพศชายและเพศหญิง

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษา เป็นนักเรียนวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ อายุระหว่าง 13-16 ปีที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2540 โดยวิธีการสุ่ม เป็นเด็กวัยรุ่นไทยจำนวน 105 คน และเด็กวัยรุ่นอังกฤษ จำนวน 78 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการทำวิจัย เป็นแบบทดสอบวัดมโนภาพแห่งตนเอง (Self-Concept) แบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ จำนวน 76 ข้อ ของมาชและสมิท (H.W.March and I.D.Smith) จากมหาวิทยาลัยซิดนีย์ (University of Sydney) แบบทดสอบได้ทดสอบหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.081 ซึ่งใช้กับนักเรียนอังกฤษ และแบบทดสอบมโนภาพแห่งตนฉบับที่แปลเป็นภาษาไทย โดยนัก จิตวิทยา

ของสถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหา-วิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และแปลกลับเป็นภาษาอังกฤษอีกครั้ง เพื่อตรวจสอบความตรงกันของภาษาอังกฤษจากต้นฉบับภาษาอังกฤษโดยนักภาษาศาสตร์ สาขาภาษาศาสตร์ประยุกต์ เพื่อใช้กับนักเรียนไทยแต่ละข้อความเน้นประโยคบอกเล่าที่แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับตัวเองและลักษณะประจำของตัวเองบุคคลทั้งทางบวกและทางลบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทำการวิเคราะห์นั้น ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- 3.1 ติดต่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อกำหนดวันเวลา ในการทดสอบ
- 3.2 นำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่าง โดยอธิบายให้นักเรียนเข้าใจวัตถุประสงค์ และวิธีการทำแบบทดสอบก่อนที่จะเริ่มทำ
- 3.3 แบบทดสอบที่มีความเรียบร้อยสมบูรณ์ดีทุกฉบับ นำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้แล้วนำไปวิเคราะห์หาค่าสถิติและทดสอบสมมติฐาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดการทำข้อมูลโดยการวิเคราะห์เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผู้วิจัยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์แบบโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/ANNOVA (Statistical Package for The Science/Two-way Analysis of Variance) โดยมีจุดประสงค์

- 4.1 เพื่อทราบมโนภาพแห่งตนของเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ

- 4.2 เพื่อเปรียบเทียบมโนภาพแห่งตนระหว่างเด็กวัยรุ่นไทยและเด็กวัยรุ่นอังกฤษ ทั้งเพศชายและเพศหญิง และเข้าใจพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่นทั้ง 2 วัฒนธรรมมากยิ่งขึ้น
- 4.3 เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยแบบข้ามวัฒนธรรมในตัวแปรอื่นๆต่อไป

ผลการวิจัย

- 1. มโนภาพแห่งตนด้านความสามารถทางด้านร่างกาย (Physical Abilities) พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรม และเพศต่อมโนภาพแห่งตนด้านความสามารถทางด้านร่างกาย แต่พบว่าเพศมีผลต่อมโนภาพแห่งตนด้านความสามารถทางด้านร่างกาย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยพบว่าเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตนด้านร่างกายสูงกว่าเพศหญิง
- 2. มโนภาพแห่งตนด้านบุคลิกลักษณะทางด้านร่างกาย(Physical Appearance) พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเพศต่อมโนภาพแห่งตนทางด้านบุคลิกลักษณะทางด้านร่างกาย
- 3. มโนภาพแห่งตนด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน (Peer Relations) พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเพศต่อมโนภาพแห่งตนด้านความสัมพันธ์กับเพื่อน
- 4. มโนภาพแห่งตนด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง (Parent Relations) พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเพศต่อมโนภาพแห่งตนด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และพบว่าในวัฒนธรรมไทยเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตนด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองสูงกว่าเพศหญิง และในวัฒนธรรมอังกฤษเพศหญิงมี

ค่าคะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตนด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองสูงกว่าเด็กในวัฒนธรรมไทย

5. มโนภาพแห่งตนด้านการอ่าน(Reading) พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเพศต่อมโนภาพแห่งตนด้านการอ่าน

6. มโนภาพแห่งตนด้านคณิตศาสตร์ (Mathematics) พบว่ามีความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมและเพศต่อมโนภาพแห่งตนด้านคณิตศาสตร์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยเด็กวัยรุ่นชายอังกฤษ มีค่าคะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตนด้านคณิตศาสตร์สูงกว่าเด็กวัยรุ่นไทย และเพศชายมีค่าคะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตนด้านคณิตศาสตร์สูงกว่าเพศหญิง

7. มโนภาพแห่งตนด้านโรงเรียนทั่วไป (General School) พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเพศต่อมโนภาพแห่งตนทางด้านโรงเรียนโดยทั่วไป

8. มโนภาพแห่งตนด้านตนเองโดยทั่วไป (General Self) พบว่าไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมและเพศต่อมโนภาพแห่งตนด้านตนเองโดยทั่วไป แต่พบว่าวัฒนธรรมมีผลต่อมโนภาพแห่งตนด้านตนเองโดยทั่วไป อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 พบว่าในวัฒนธรรมไทยเด็กวัยรุ่นไทย มีค่าคะแนนเฉลี่ยมโนภาพแห่งตนด้านตนเองโดยทั่วไป สูงกว่าเด็กวัยรุ่นอังกฤษ

บทสรุป

จากการศึกษาเรื่องมโนภาพแห่งตนแบบข้ามวัฒนธรรมทำให้มีข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมของเด็กวัยรุ่น จากองค์ประกอบของมโนภาพแห่งตน 8 ด้าน พฤติกรรมที่ทำการประเมินมีความหมายแตกต่างกันในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน หรือมีแนวโน้มที่จะพบ

ข้อมูลที่เหมือนกันทั้งๆ ที่ต่างวัฒนธรรมกัน ทำให้ได้ ข้อมูลรายละเอียดในเรื่องความสามารถทางด้าน ร่างกาย ความสามารถทางด้านบุคลิกลักษณะทาง ด้านร่างกาย ความสัมพันธ์กับเพื่อน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง การอ่าน คณิตศาสตร์ โรงเรียน โดยทั่วไป และตนเองโดยทั่วไป เพื่อเป็นแนวทางให้ผู้เกี่ยวข้องกับเด็ก เช่น ผู้ปกครอง ครู อาจารย์ หัน มาสนใจเด็กและคำนึงถึงการกระทำของตนหรือสิ่งแวดล้อมให้เป็นไปในทางส่งเสริมภาพแห่งตน ของเด็ก เพื่อความสำเร็จทั้งในด้านที่เป็นวิชาการและ ด้านที่ไม่ใช่วิชาการของเด็กในอนาคต เด็กส่วนใหญ่ จะประเมิน มโนภาพแห่งตนโดยตีความหมายจาก

ปฏิกิริยาที่คนอื่นแสดงต่อตน การเข้าใจพฤติกรรม ของเด็กจะเป็นสิ่งที่ทำให้ได้ทราบว่าสาเหตุมาจาก ตัวแปรอะไรบ้างที่เป็นตัวกำหนดให้เกิดพฤติกรรมนั้นๆ จะเห็นได้ว่ามโนภาพแห่งตนมีบทบาทสำคัญในการ ชี้นำพฤติกรรมของบุคคล บุคคลที่มีมโนภาพแห่งตน ที่ดีจะมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสังคม และ พัฒนาบุคลิกภาพของตนในลักษณะที่ กล้าคิด กล้า แสดงออก มีเหตุมีผล มีความมั่นใจในตนเอง มอง โลกในแง่ดีมองเห็นคุณค่าและความคิดเห็นของตนเอง จะพึงตนเองได้ และยังเป็นสิ่งที่พึงให้ผู้อื่นได้อีกด้วย มโนภาพแห่งตนจะเปลี่ยนไปตามกาลเวลาและสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะช่วงเวลาที่บุคคลเริ่มต้นมี

พัฒนาการในตนเอง

บรรณานุกรม

- จรรยา สุวรรณทัต, ดวงเดือน พันธุมนาวิน และเพ็ญแข ประจันปัจจนึก. (2521). พฤติกรรมศาสตร์ เล่ม 1 : **พื้นฐานความเข้าใจทางจิตวิทยา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- จันโททัย กลีบเมฆ. (2531). “การสอนภาษาไทยอย่างไรดี” **ประชาศึกษา**. 38 (6) : 31 มีนาคม.
- จุมพล พูลชีวัน. (2515). **มโนภาพแห่งตน ความวิตกกังวล ความเกรงใจ และลักษณะความเป็นผู้นำของนักเรียนที่เป็นผู้ตามในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา ประสานมิตร. อัดสำเนา.
- จิราพร ทราชคำ. (2534) **การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านของนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้รับการสอนอ่านโดยใช้โครงสร้างระดับยอกกับการสอนอ่านตามคู่มือการสอนภาษาไทย** ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (ประถมศึกษา) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช. (2541). **การปฏิบัติหลักสูตรการศึกษาไทย** : จากแห่งหลักสูตรสู่ผลของการเรียนรู้รอบอย่างมีบูรณาการ. กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร.
- ชูชัย สมितिโร. (2527). **การรักษาเชิงจิตวิทยาแบบกลุ่ม**. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2528). **หลักและวิธีวิจัยในจิตวิทยาสังคม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- นิยพรธม วรรณศิริ. (2540). **มานุษยวิทยาสังคมวิทยาและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บังอร เสดนนท์. (2512). **การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตนเองอย่างที่คิดว่าตนเป็นกับตนเองที่คิดว่าอยากจะเป็นของเด็กนักเรียนวัยรุ่นอายุ 13 - 16 ปี ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนพระโขนง จังหวัดพระนคร ปีการศึกษา 2512**. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยวิชาการศึกษา. อัดสำเนา.
- ประสิทธิ์ สวาสดิ์ญาติ. (2534). **วัฒนธรรมและบุคลิกภาพ ในสังคมและวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : ฟ้าวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรัญ สุวรรณบุผผา. (2518). **หลักอาชญาวิทยา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- อ้อมเดือน สดมณี. (2541). “วัฒนธรรมกับพฤติกรรมของคนไทย” **วารสารพฤติกรรมศาสตร์** ปีที่ 4 ฉบับที่ 1 สิงหาคม สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. (2538). “วัฒนธรรมกับการพัฒนา : มิติของพลังที่สร้างสรรค์,” **ในเอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติ เรื่อง “วิกฤตการณ์ทางสังคมไทย” สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- อำไพ ศรีพิพัฒน์. (2515). “ความนึกคิดเกี่ยวกับตนเอง.” **วารสารครุศาสตร์** 3(5 - 6) : 91 - 103 สิงหาคม - กันยายน.
- Adams R. Gerald. et. al. (1994). **Adolescent Life Experiences**. California: Brooks and Cold, pp. 63 -64.
- Argyle, Michale. (1972). **The Psychology of Interpersonal Behavior**. New York : Mc Graw-Hill Book Company.
- Bharati, A. (1985) The Self in Hindu thought and action. In. A.J. Marsella G DeVos, & F.L.K. Hsu (Eds) Culture and Self : **Asian and Western perspectives** (185 - 230). London : Tavistock.
- Bloom , Benjamin S. (1977) “**Mastery Learning ; Theory and Practices**.” New York : Holt,,Rinehart and Winston, Inc.
- Bond, M.H. , & Tak Sing, C. (1983) College Students’ spontaneous self concept : The effect of culture among respondents in Hong Kong, Japan and the United States. **Journal of Cross Cultural Psychology** 14, 153 - 171.
- Burns, R.B.(19979) The Self concept **Theory Measurement Development and Behavior**. London : Longmans.
- Cattell, Remond B. (1950) **Personaity**, New York : McGraw - Hill Inc.
- Driver, E.D., & Driver, A.E. (1883) Gender , Society and self - conceptions : India, Iran, Trinidad-Tabago, at the United States. **International Journal of Comparative Sociology**. 34, 200 - 216.
- Dusek, Jerome B. (1985) **Adolescent Development and Behavior**, Englewood Cliffs, N.J. Prentice Hall.